

การศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติต่อค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมง
การทำงานของแรงงานนอกระบบ

The Study of Impact of Immigrant Workers on The Wages Rate Working Hour
and of Informal Labor

เพ็ญทิพย์ ศรีบุญเรือง¹ และ รัชพันธ์ุ์ เชยจิตร²

Peangtip Sribunrueang¹ and Ratchapan Choiejit²

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Economics, Srinakharinwirot University

Email: Peangtipnok@gmail.com

Received May 11, 2022; Revised June 13, 2022; Accepted June 20, 2022

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the effects of migrant workers on the average wage rate of migrant workers and 2) study the effects of migrant workers on the working hours of informal workers. This study was quantitative research using secondary data at an individual level from the 2015 and 2019 Systematic Labor Surveys. The General Least Force Estimate (GLS) was used to illustrate the impact on average wages and hours worked by non–employee systems. It was found that 1) males aged 36–59 years old were married with elementary education level working in agriculture affected by the average wage rate and informal workers who live in migrant–intensive areas will have an impact on the average wage rate is low; working in the agricultural sector will have a huge impact on working hours; and in areas with heavy migrant workers, working hours are reduced. This will encourage more work and will lead to health problems Informal workers are a group of workers without social security. Therefore, relevant agencies should have a policy to promote logging. To access welfare at work and health and to promote the skill enhancement of informal workers in all sectors of production.

Keywords: Immigrant Workers; Wages; Working Hour; Informal Labors

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีผลต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานข้ามชาติ และ 2) ศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีผลต่อชั่วโมงการทำงานแรงงานนอกระบบ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ในระดับบุคคล จากการสำรวจการทำงานแรงงานระบบ ในปี 2558 และ 2562 ประเมินค่าด้วยกำลังน้อยที่สุดทั่วไป (GLS) เพื่อให้เห็นถึงผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ ข้อค้นพบที่สำคัญพบว่า 1) เพศชายที่มีอายุ 36-59 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาประถมศึกษา ทำงานอยู่ในภาคเกษตร ได้รับผลกระทบด้านอัตราค่าจ้างเฉลี่ยมาก และแรงงานนอกระบบที่อยู่ในพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติหนาแน่นจะได้ผลกระทบด้านอัตราค่าจ้างเฉลี่ยน้อย และ 2) ชั่วโมงการทำงานของเพศชายอายุ 15-35 ปี มีสถานภาพสมรส ทำงานอยู่ในภาคเกษตรจะได้รับผลกระทบด้านชั่วโมงการทำงานมาก และในพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติหนาแน่นจะมีชั่วโมงการทำงานลดลง ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานมากขึ้น และจะนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพ แรงงานนอกระบบเป็นกลุ่มแรงงานที่ไม่มีหลักประกันทางสังคม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมการเข้าสู่ระบบ เพื่อให้เข้าถึงสวัสดิการในการทำงานและสุขภาพ และส่งเสริมการเพิ่มทักษะแรงงานนอกระบบในทุกภาคการผลิต

คำสำคัญ: แรงงานข้ามชาติ; ค่าจ้าง; ชั่วโมงการทำงาน; แรงงานนอกระบบ

บทนำ

การย้ายถิ่นถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคม โดยผลกระทบจากการย้ายถิ่นนั้นเกิดขึ้นได้ทั้งทางบวกและทางลบ การให้ความสำคัญต่อการจัดการการย้ายถิ่นของแรงงาน จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคมและตลาดแรงงาน เริ่มแรกแรงงานต่างชาติดำเนินเข้ามาในประเทศไทย เกิดจากปัญหาการหลบหนีสงครามจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดต่อกันทำให้แรงงานต่างชาติอพยพย้ายถิ่นหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย ในปี 2562 มีแรงงานต่างชาติดำเนินเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 3,017,416 คน โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานข้ามชาติ สัญชาติ เมียนมา ลาว และกัมพูชา จำนวน 2,722,424 คน (Foreign Workers Administration Office, 2019) ผลกระทบของตลาดแรงงานที่เกิดจากการย้ายถิ่นของแรงงานต่างชาติ ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งแรงงานที่ผิดกฎหมายและถูกกฎหมาย ก่อให้เกิดผลกระทบ ทั้งผลดีและผลเสียในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ความมั่นคง และสาธารณสุข โดยผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ คือส่งผลให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ลดการขาดแคลนแรงงานระดับล่าง เพราะแรงงานต่างด้าวมีค่าจ้างถูก นายจ้างไม่มีการระแวงของต้นทุนการผลิต เป็นต้น (Institute of Asian Studies Chulalongkorn University, 2013) ทำให้นายจ้างต้องหันไปใช้แรงงานต่างชาติจากประเทศใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก และยังทำให้เกิดเสถียรภาพ ต่อตลาดแรงงาน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตหากเข้ามาทำงานร่วมกับแรงงานไทย จะสร้างความได้เปรียบด้านต้นทุนแรงงาน ช่วยเพิ่มอุปทานแรงงานเมื่อเกิดการขาดแคลนแรงงานในประเทศ (Thailand Development Research Institute (TDRI), 2010) ผลเสียคือ ด้านโครงสร้างของตลาดแรงงาน ทั้งด้านอัตราค่าจ้าง อัตราการว่างงาน โดยในส่วนของอัตราค่าจ้างนั้นเมื่อแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้อุปทานของแรงงานมากขึ้น

ซึ่งจะทำให้ค่าจ้างของคนไทยถูกลงเป็นการสร้าง “Downward Pressure” ต่ออัตราค่าจ้างทั้งระบบเมื่อผู้ประกอบการจ้างแรงงานต่างด้าวมากเท่าใด ก็จะถูกทำให้ค่าจ้างแรงงานทั้งระบบ (Aggregate Wages) ลดต่ำลง แม้ว่าการจ้างแรงงานต่างด้าวอาจไม่ได้ทำให้ค่าจ้างแรงงานลดลงในทันทีแต่การที่มีจำนวนแรงงานมากขึ้นและนายจ้างหันมาจ้างบรรดาแรงงานต่างด้าวมากขึ้น ก็จะถ่วงให้ค่าจ้างแรงงานในระบบขยับขึ้นได้ยากในระยะยาว ซึ่งโอกาสที่อัตราค่าจ้างแรงงานนอกระบบจะปรับตัวสูงขึ้นก็จะมีน้อยลง แต่แรงงานที่มีทักษะต่ำเป็นส่วนล่างสุดของสังคมจะไม่ได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของเศรษฐกิจ (Sae Tang, 2013) ผลกระทบจะมีมากขึ้นหากเป็นแรงงานนอกระบบผลจากการศึกษาของ Delgado-Prieto (2021) พบว่าการเพิ่มขึ้นแรงงานข้ามชาติส่งผลให้แรงงานนอกระบบได้รับอัตราค่าจ้างน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานนอกระบบที่มีระดับการศึกษาต่ำ จากการสำรวจแรงงานนอกระบบพบว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าประมาณ 7.8 ล้านคน หรือร้อยละ 30.8 (National Statistical Office, 2019) ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมงพนักงานบริการ และผู้จำหน่ายสินค้า แรงงานนอกระบบยังเปราะบางต่อความยากจนและแรงงานนอกระบบจำนวนมากมีรายได้ต่ำ รายได้ไม่แน่นอน มีหนี้สินในอัตราที่สูง และมีการออมในอัตราที่ต่ำ โดยแรงงานนอกระบบมีค่าจ้างเฉลี่ย 7,178 บาท/เดือน เนื่องจากลักษณะการประกอบอาชีพแรงงานนอกระบบเป็นงานที่มีลักษณะการทำงานแบบรายวัน ซึ่งไม่มีนายจ้าง ระยะเวลาในการทำงานต่อวันไม่แน่นอน ไม่สามารถระบุนายจ้าง/ผู้ว่าจ้างที่แท้จริงได้ ทำให้แรงงานนอกระบบต้องเผชิญปัญหา ต่างๆ ได้แก่ 1.ค่าตอบแทนน้อย 2.ไม่ได้รับการจ้างงานต่อเนื่อง ไม่มีสัญญาจ้าง รายได้ไม่แน่นอน 3.ทำงานหนักและเสี่ยง 4.ไม่ได้รับสวัสดิการเทียบเท่าแรงงานในระบบ 5.ชั่วโมงทำงานมากเกินไปกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และ 6.ไม่มีวันหยุดหรือลาพักผ่อนไม่ได้ เพราะการหยุดงานหมายถึงการสูญเสียรายได้ ซึ่งแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีสถานะไม่ชัดเจน จึงไม่ได้รับการคุ้มครองและไม่มีหลักประกันทางสังคม รวมทั้งการคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน

ดังนั้นเพื่อให้การวิเคราะห์ผลกระทบของแรงงานข้ามชาติต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ ที่จะสามารถสร้างองค์ความรู้และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมแรงงานนอกระบบให้เข้าถึงสวัสดิการได้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ โดยให้ความสำคัญพื้นที่ที่มีความหนาแน่นแรงงานข้ามชาติที่จะส่งผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานซึ่งหากทราบผลกระทบที่ชัดเจนย่อมสามารถนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและแก้ปัญหาได้ถูกต้องและเพื่อประโยชน์สูงสุดในตลาดแรงงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีผลต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยแรงงานนอกระบบ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีผลต่อชั่วโมงการทำงานแรงงานนอกระบบ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาผลกระทบจากแรงงานข้ามชาติต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time Series Data) ในการศึกษาผลกระทบจากความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ ซึ่งดูถึงผลที่เกิดกับแรงงานนอกระบบที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน โดยประมาณค่าในข้อมูลปี 2558 และ 2562 เพื่อดูความนิ่งของผลการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษาเป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบ ที่มีอายุมากกว่า 15 ปี และแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาแบบถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย 3 สัญชาติได้แก่ กัมพูชา เมียนมาและลาว

ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย โดยใช้ข้อมูลรายจังหวัด 76 จังหวัด โดยจัดกลุ่มภูมิภาคออกเป็น 4 ภูมิภาค และ 1 เขตปกครองพิเศษ

ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ระยะเวลาในการทำวิจัย ตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562 ถึง เดือน เมษายน พ.ศ.2564

ทบทวนวรรณกรรม

David Ricardo (Ricardo, 1817) กล่าวว่า แรงงานก็เหมือนสินค้าอื่นที่ซื้อขายกันทั้งราคาธรรมชาติ (Natural Price) และราคาตลาด (Market Price) ราคาธรรมชาตินั้นจะสูงหรือต่ำ ตามราคาของสิ่งของจำเป็นในการครองชีพ ส่วนราคาตลาดของแรงงานเป็นราคาที่จ่ายให้แก่แรงงานจริงขึ้นอยู่กับ การเสนอซื้อ (Demand) และการเสนอขาย (Supply) ของแรงงานนั้น ๆ อาจจะไม่เท่ากับราคาธรรมชาติ โดยราคานั้นเปรียบเสมือนค่าจ้างของแรงงาน ซึ่งอัตราค่าจ้างมีความสัมพันธ์ โดยตรงกับอัตราการเกิดนั่นคือหากมีจำนวนการเกิดเพิ่มขึ้นย่อมมีผลทำให้จำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นและจะมีผลกระทบต่อค่าจ้างในตลาดแรงงาน เมื่อค่าจ้างสูงขึ้นกว่าอัตราการค่าจ้างพอประทังชีพ แรงงานจะสุขสบายมีความเป็นอยู่ที่ดี มีอัตราการเกิดที่สูงขึ้น ในระยะยาวจำนวนแรงงานในตลาดแรงงานจะเพิ่มขึ้นและจะทำให้ อัตราค่าจ้างค่อยๆลดลง โดยผลกระทบด้านค่าจ้างเกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังเช่นจากการศึกษาของ Dustmann, Schönberg, & Stuhler (2016) ศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่ย้ายเข้ามาต่อค่าจ้างของแรงงานท้องถิ่นพบว่าแรงงานที่มีทักษะใกล้เคียงกันโดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะไร้ฝีมือจะได้รับผลกระทบด้านลบ เมื่อแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้น 1% ทำให้ค่าจ้างของแรงงานท้องถิ่นไร้ฝีมือลดลง 0.07% และแรงงานที่มีทักษะแตกต่างกันมักจะทดแทนกันไม่ได้ แต่ผลกระทบนั้นเกิดขึ้นกับบางอาชีพ ดังเช่นการศึกษาของ Bratsberg & Raaum (2012) ซึ่งศึกษาผลกระทบจากการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติในภาคก่อสร้าง โดยแรงงานที่ทดแทนไม่สมบูรณ์ผลกระทบจะเกิดขึ้นน้อย ในการจ้างงานของแรงงานข้ามชาติมีผลทำให้ค่าจ้างของแรงงานท้องถิ่นลดลง โดยแรงงานข้ามชาติที่เข้าอยู่ในพื้นที่นานผลกระทบของค่าจ้างมีผลกระทบมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Good (2013) ผลการวิจัยพบว่าแรงงานท้องถิ่นที่มีทักษะไร้ฝีมือโดยเฉพาะแรงงานท้องถิ่นผิวดำจะได้รับผลกระทบด้านค่าจ้างมากที่สุดเมื่อแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้น 1% มีผลทำให้การจ้างงานลดลง 0.77% เนื่องจากแรงงานที่ทักษะคล้ายคลึงกันมักจะสามารทดแทนกันได้ และแรงงานที่มีทักษะแตกต่างกันมักจะทดแทนกันไม่ได้ และจะไม่ได้รับ

ผลกระทบต่อทางด้านค่าจ้าง รวมทั้งภาคการผลิตในภาคเกษตรหรืออุตสาหกรรม โดยผลพบว่าแรงงานท้องถิ่นที่อยู่ในภาคเกษตรมีรายได้ลดลง คือเมื่อแรงงานข้ามชาติย้ายถิ่นมาในภาคเกษตร 1% มีผลทำให้แรงงานท้องถิ่นในภาคเกษตรมีรายได้ลดลง 0.5% โดยเฉพาะแรงงานเพศหญิงจะได้รับผลกระทบมากกว่าเพศอื่นคือมีรายได้ลดลง 0.8% แต่ในภาคอุตสาหกรรมแรงงานท้องถิ่นได้รับผลกระทบทางบวกจากการย้ายถิ่นเข้ามาของแรงงานข้ามชาติคือเมื่อแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้น 1% ทำให้แรงงานท้องถิ่นเพศชายผิวขาวและผิวดำได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้น 0.8% (Pedace, 2006) และผลกระทบด้านลบนั้นยังเกิดกับเพศหญิงทั้งภาคก่อสร้าง ภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรม แต่หากแรงงานท้องถิ่นมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เช่นจบการศึกษามากกว่าในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผลกระทบต่อทางด้านค่าจ้างจะไม่เกิดขึ้นและกลับได้รับผลกระทบทางบวก ดังเช่นจากการศึกษาของ Russell-Jenkins (2013) มีผลการวิจัยพบว่าแรงงานข้ามชาติที่ย้ายถิ่นเข้ามา ส่งต่อผลค่าจ้างด้านบวกกับแรงงานหญิง ที่มีระดับการศึกษาที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือมากกว่า ไม่ว่าจะอยู่ในภาคการผลิตใดก็ตาม (Card, 2001) นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่แรงงานข้ามชาติย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ด้วย หากเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติมากผลกระทบของค่าจ้างต่อแรงงานท้องถิ่นจะมีมาก (Borjas, 2005) โดยเฉพาะในพื้นที่ในเขตเมืองเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีมูลค่าเศรษฐกิจสูง หรือรายได้ในพื้นที่สูง แรงงานข้ามชาติมีพฤติกรรมการย้ายถิ่นเข้ามาทำให้มีความหนาแน่นของแรงงานสูง นอกจากนี้ในพื้นที่ชายแดนก็เป็นพื้นที่ที่แรงงานข้ามชาติมีความหนาแน่นเช่นกันแต่แรงงานท้องถิ่นจะไม่ได้รับผลกระทบทางลบ (Bryant & Rukumnuaykit, 2013) เป็นพื้นที่ที่มีการเข้าออกได้สะดวกและแรงงานเข้ามามักจะเป็นแรงงานที่เข้ามาแบบผิดกฎหมายและเข้ามาตามฤดูกาลผลิตในภาคเกษตร (Freitas, 1991) ในบางพื้นที่หรือภาคการผลิต แรงงานข้ามชาติที่เข้ามามักเป็นแรงงานแฝงซึ่งผลกระทบในค่าจ้างต่อแรงงานท้องถิ่นนั้นจึงเกิดขึ้นน้อยและอาจจะยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นของแรงงานท้องถิ่น ดังเช่นในตลาดแรงงาน จังหวัดสมุทรสาครซึ่งเป็นพื้นที่ที่ขาดแคลนแรงงานทำให้มีแรงงานข้ามชาติย้ายเข้ามาอยู่จำนวนมาก (Kulkolkarn & Potipiti, 2007) แรงงานไม่โรงงานได้รับผลกระทบด้านลบในค่าจ้าง และในพื้นที่ที่มีจำนวนแรงงานมาก ส่งผลไปถึงจำนวนชั่วโมงการทำงานด้วยโดยผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยเช่น อายุ อาชีพ ภาคการผลิต เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อแรงงานข้ามชาติย้ายเข้ามาโดยมักจะเข้ามาในพื้นที่เศรษฐกิจหรือพื้นที่ที่มีค่าจ้างสูงทำให้เกิดความหนาแน่นในตลาดแรงงาน ส่งผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างของแรงงานทั้งทางบวกและทางลบ มากน้อยขึ้นอยู่กับทักษะแรงงานท้องถิ่น ระดับการศึกษา ช่วงอายุ อาชีพ และภาคการผลิต เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลกระทบแรงงานข้ามชาติต่ออัตราค่าจ้างและชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression Analysis) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized -Least Squares (GLS)) โดยใช้ข้อมูลใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time Series Data) ในปี 2558 และ 2562 ประด้วยข้อมูลข้อมูลของแรงงานข้ามชาติเป็นแรงงานข้ามชาติ ข้อมูลแรงงานนอกระบบ ข้อมูลตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว สัดส่วนความจน เป็นต้น และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามและตัวอิสระ โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร ที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย ตัวแปรตาม ได้แก่ อัตราค่าจ้างเฉลี่ยแรงงานนอกระบบและชั่วโมงการทำงาน มีตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา เขตการปกครอง ภูมิภาค ภาคการผลิต อาชีพ ขนาดของสถานประกอบการ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติ สัดส่วนความจน และรายได้ต่อเฉลี่ยหัว ของแรงงานนอกระบบ โดยเขียนแบบจำลองได้ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 อัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานนอกระบบ

$$WAGE_t = \alpha_0 + \alpha_1 SEX_t + \alpha_2 AGE_t + \alpha_3 MARITAL_t + \alpha_4 RE\_ED_t + \alpha_5 REG_t + \alpha_6 INDUS_t + \alpha_7 OCCUP_t + \alpha_8 SIZE_t + \alpha_9 MEMBERS_t + \alpha_{10} DEN_t + \alpha_{11} POV_t + \alpha_{12} perGPP_t + \varepsilon_t$$

จากแบบจำลองที่ 1 กำหนดให้ตัวแปรตามแสดงถึงอัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานนอกระบบ ($WAGE_t$) ส่วนตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ (SEX_t) อายุ (AGE_t) สถานภาพสมรส ($MARITAL_t$) ระดับการศึกษา (RE_ED_t) ภูมิภาค (REG_t) ภาคการผลิต ($INDUS_t$) อาชีพ ($OCCUP_t$) ขนาดของสถานประกอบการ ($SIZE_t$) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($MEMBERS_t$) ความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติ (DEN_t) สัดส่วนความจน (POV_t) และ รายได้ต่อเฉลี่ยหัว ($perGPP_t$) และทำการประมาณค่าด้วยกำลังน้อยที่สุดทั่วไป เพื่อแสดงความสัมพันธ์ที่มีต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานนอกระบบ และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของตัวแปรอิสระ ในส่วนของ α_0 คือ ค่า intercept ของสมการถดถอย α_1 ถึง α_{12} คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ได้จากการวิเคราะห์สมการ ε_t คือ ค่า Error Term t คือ ปี 2558 และ 2562

แบบจำลองที่ 2 ชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ

$$WHI_t = \alpha_0 + \alpha_1 SEX_t + \alpha_2 AGE_t + \alpha_3 MARITAL_t + \alpha_4 RE\_ED_t + \alpha_5 REG_t + \alpha_6 INDUS_t + \alpha_7 OCCUP_t + \alpha_8 SIZE_t + \alpha_9 MEMBERS_t + \alpha_{10} DEN_t + \alpha_{11} POV_t + \alpha_{12} perGPP_t + \varepsilon_t$$

จากแบบจำลองที่ 2 กำหนดให้ตัวแปรตามแสดงถึงชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ (WHI_t) ส่วนตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ (SEX_t) อายุ (AGE_t) สถานภาพสมรส ($MARITAL_t$) ระดับการศึกษา (RE_ED_t) ภูมิภาค (REG_t) ภาคการผลิต ($INDUS_t$) อาชีพ ($OCCUP_t$) ขนาดของสถานประกอบการ ($SIZE_t$) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($MEMBERS_t$) ความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติ (DEN_t) สัดส่วนความจน (POV_t) และรายได้ต่อเฉลี่ยหัว ($perGPP_t$) และทำการประมาณค่าด้วยกำลังน้อยที่สุดทั่วไป เพื่อแสดงความสัมพันธ์ที่มีต่อชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของตัวแปรอิสระ ในส่วนของ α_0 คือ ค่า intercept ของสมการถดถอย α_1 ถึง α_{12} คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ได้จากการวิเคราะห์ สมการ ε_t คือ ค่า Error Term t คือ ปี 2558 และ 2562

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบแรงงานข้ามชาติต่ออัตราค่าจ้างและชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1) แสดงสัดส่วนการกระจายตัวของปัจจัยส่วนบุคคลแรงงานนอกระบบด้านอัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงาน ในปี 2558 และ 2562 (ตารางที่ 1) และส่วนที่ 2) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุด้วยวิธี Generalized Least Squares (GLS) อัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานของแรงงานระบบ ในปี 2558 และ 2562 (ตารางที่ 2 และ 3)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1) แสดงสัดส่วนการกระจายตัวของปัจจัยส่วนบุคคลแรงงานนอกระบบด้านอัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงาน ในปี 2558 และ 2562

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล แสดงร้อยละของตัวแปรอิสระ ในปี 2558 และ ปี 2562

		ปี พ.ศ. 2558	ปี พ.ศ. 2562
เพศของแรงงานนอกระบบ	ชาย	54.0	53.6
	หญิง	46.0	46.4
อายุของแรงงานนอกระบบ	อายุ 15 -35 ปี (ผู้ใหญ่ตอนต้น)	41.9	38.8
	อายุ 36-59 ปี (ผู้ใหญ่ตอนกลาง)	54.1	56.3
	อายุ 60 ปี ขึ้นไป (ผู้ใหญ่ตอนปลาย)	4.0	4.9
สถานภาพสมรส	โสด	25.1	25.7
	สมรส	66.0	65.1
	หย่า, ม่าย, แยกกันอยู่, เคยสมรสแต่แยกกันอยู่	8.9	9.3
ระดับการศึกษา	ประถมหรือต่ำกว่า	47.7	44.3
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	37.7	40.5
	อุดมศึกษาหรือเทียบเท่า	14.6	15.2
เขตการปกครอง	นอกเขตเทศบาล	39.9	40.0
	ในเขตเทศบาล	60.1	60.0
ภาค	กรุงเทพมหานคร	7.4	7.9
	ภาคกลาง	38.8	39.1
	ภาคเหนือ	18.5	18.2
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	17.2	15.8
	ภาคใต้	18.1	19.0
ภาคการผลิต	เกษตร	10.9	11.2
	อุตสาหกรรม	23.8	22.3
	บริการ	65.3	66.5
อาชีพของแรงงานนอกระบบ	ผู้จัดการ/ผู้ประกอบการวิชาชีพ/เจ้าหน้าที่เทคนิค/สมียน	32.3	32.0
	พนักงาน/ผู้ช่วยงาน/คนงานในด้านบริการ	19.9	22.1
	คนงานในภาคเกษตร	14.6	11.6
	ช่างฝีมือ/ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักร	33.1	34.2
จำนวนคนทำงานในกิจการ	จำนวน 1-49 คน (ขนาดย่อม)	64.4	66.1
	จำนวน 50-199 คน (ขนาดกลาง)	12.8	14.0
	จำนวน 200 คนขึ้นไป (ขนาดใหญ่)	22.8	20.0

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิในระดับบุคคลจากการสำรวจสถานะการทำงานของแรงงานนอกระบบ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2558 และ 2562 พบว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 36-59 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ที่อยู่ในภาคกลาง โดยประกอบอาชีพในการภาคบริการ ส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งช่างฝีมือและสถานประกอบการเป็นขนาดย่อม ทั้งในปี 2558 และปี 2562

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุด้วยวิธี Generalized Least Squares (GLS) อัตราค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานของแรงงานระบบ ในปี 2558 และ 2562 แสดงผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีผลต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยแรงงานนอกระบบ ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุด้วยวิธี Generalized Least Squares (GLS) ในปี 2558 และปี 2562 ของผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานนอกระบบ

		ปี พ.ศ. 2558	ปี พ.ศ. 2562
ค่าคงที่		10918.82***	12161.52***
เพศ	ชาย เทียบกับหญิง	-1638.81***	-1718.05***
อายุ	อายุ 36-59 ปี เทียบกับอายุ 15 -35 ปี	1055.814***	1051.1
	อายุ 60 ปี ขึ้นไป เทียบกับอายุ 15 -35	193.678**	101.31***
สถานภาพสมรส	สมรส เทียบกับ โสด	675.631***	1008.589***
	หย่า,ม่าย,แยกกันอยู่ เทียบกับ โสด	332.981**	397.826***
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เทียบกับประถมหรือต่ำกว่า	1069.597***	1147.176***
	อุดมศึกษาหรือเทียบเท่า เทียบกับประถมหรือต่ำกว่า	2970.433***	3113.175***
ภาค	ภาคกลาง เทียบกับกรุงเทพมหานคร	-1382.45***	-1439.25***
	ภาคเหนือ เทียบกับ กรุงเทพมหานคร	-2279.83***	-2560.61***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทียบกับกรุงเทพมหานคร	-1956	-2287.94***
	ภาคใต้ เทียบกับกรุงเทพมหานคร	-1522.2***	-1605.99***
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		-26.947***	-65.747***
ภาคการผลิต	ภาคอุตสาหกรรมเทียบกับ ภาคเกษตร	398.763***	785.716***
	ภาคบริการ เทียบกับภาคเกษตร	1093.774***	1159.696***
อาชีพ	พนักงาน/ผู้ช่วยงาน/คนงานในตำแหน่งบริการ เทียบกับผู้จัดการ/ผู้ประกอบการ วิชาชีพ/เจ้าหน้าที่เทคนิค/เสมียน	-3424.27***	-3923.74***
	คนงานในภาคเกษตรเทียบกับผู้จัดการ/ผู้ประกอบการวิชาชีพ/เจ้าหน้าที่ เทคนิค/เสมียน	-4362.77***	5194.3***
	ช่างฝีมือ/ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรเทียบกับผู้จัดการ/ผู้ประกอบการวิชาชีพ/ เจ้าหน้าที่เทคนิค/เสมียน	-3193.46***	-3958.11***

ตารางที่ 2 (ต่อ)

		ปี พ.ศ. 2558	ปี พ.ศ. 2562
จำนวนคนทำงาน	จำนวน 50-199 คน (ขนาดกลาง)เทียบกับ จำนวน 1-49 คน (ขนาดย่อม)	1206.322***	1377.221***
ในกิจการ	จำนวน 200 คนขึ้นไป (ขนาดใหญ่)เทียบกับ จำนวน 1-49 คน (ขนาดย่อม)	1765.971***	1939.14***
ความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติ		6.944***	4.934***
สัดส่วนความจน		-42.277***	-63.125***
รายได้ต่อหัว		0.002***	0.002***
ค่าสถิติ Adjusted R2/ค่าสถิติ F		0.373/188.702	0.391/244.210

จากตารางที่ 2 การประมาณการถดถอยพบว่า เพศชายได้รับผลกระทบด้านอัตราค่าจ้างมากกว่าเพศหญิง โดยอายุของแรงงานที่ได้รับผลกระทบมากอายุอยู่ในช่วง 36-59 ปี สถานภาพโสดได้รับผลกระทบมากกว่าสถานภาพสมรส และหย่า, แยกกันอยู่ การศึกษาของแรงงานที่อยู่ในระดับประถมหรือต่ำกว่า จะได้รับผลกระทบมากกว่าระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และระดับอุดมศึกษา ในพื้นที่ระดับภูมิภาคในกรุงเทพมหานครจะได้รับผลกระทบน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ จำนวนสมาชิกครัวเรือนที่มากกว่าจะได้รับผลกระทบในอัตราค่าจ้างที่มากกว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อย ภาคเกษตรจะได้รับผลกระทบด้านค่าจ้างมากกว่าภาคอุตสาหกรรมและบริการ อาชีพของแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้จัดการ/ผู้ประกอบการวิชาชีพ/เจ้าหน้าที่เทคนิค/เสมียนจะได้รับผลกระทบมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ในสถานประกอบการที่มีจำนวนคนทำงานในกิจการจำนวน 1-49 คน จะได้กระทบมากกว่าขนาดกิจการอื่น ในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติมากส่งผลให้อัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานนอกระบบมากกว่าพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติน้อย ในจังหวัดที่มีสัดส่วนความจนมากแรงงานนอกระบบจะได้รับกระทบในอัตราค่าจ้างเฉลี่ยมากกว่าจังหวัดที่มีสัดส่วนความจนน้อย และแรงงานนอกระบบที่อยู่ในพื้นที่ที่มีรายได้ต่อหัวมากจะได้รับผลกระทบมากกว่า ทั้งในปี 2558 และ 2562

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีผลต่อชั่วโมงการทำงานแรงงานนอกระบบ
ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุด้วยวิธี Generalized Least Squares (GLS) ในปี 2558 และปี 2562 ของผลกระทบต่อชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ

		ปี พ.ศ. 2558	ปี พ.ศ. 2562
ค่าคงที่		38.568***	40.011***
เพศ	ชาย เทียบกับหญิง	-1.204***	-9.55***
อายุ	อายุ 36-59 ปี เทียบกับอายุ 15 -35 ปี	-0.11	-0.446***
	อายุ 60 ปี ขึ้นไป เทียบกับอายุ 15 -35	-1.842***	-2.395***
สถานภาพสมรส	สมรส เทียบกับ โสด	0.47***	0.835***
	หย่า, ม่าย, แยกกันอยู่ เทียบกับ โสด	-0.174	0.85***
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เทียบกับประถมหรือต่ำกว่า	-0.004	0.669***
	อุดมศึกษาหรือเทียบเท่า เทียบกับประถมหรือต่ำกว่า	-0.257	0.684***
ภาค	ภาคกลาง เทียบกับกรุงเทพมหานคร	2.512***	1.879***
	ภาคเหนือ เทียบกับกรุงเทพมหานคร	2.081***	1.483***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทียบกับกรุงเทพมหานคร	2.582***	1.068***
	ภาคใต้ เทียบกับกรุงเทพมหานคร	-1.117***	-1.443***
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		-0.051***	-0.204***
ภาคการผลิต	ภาคอุตสาหกรรมเทียบกับ ภาคเกษตร	5.979***	4.693***
	ภาคบริการ เทียบกับภาคเกษตร	5.556***	4.059***
อาชีพ	พนักงาน/ผู้ช่วยงาน/คนงานในด้านบริการเทียบกับผู้จัดการ/ผู้ประกอบวิชาชีพ/เจ้าหน้าที่เทคนิค/เสมียน	2.429***	2.043***
	คนงานในภาคเกษตรเทียบกับผู้จัดการ/ผู้ประกอบวิชาชีพ/เจ้าหน้าที่เทคนิค/เสมียน	0.048***	-1.715***
	ช่างฝีมือ/ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรเทียบกับผู้จัดการ/ผู้ประกอบวิชาชีพ/เจ้าหน้าที่เทคนิค/เสมียน	1.085***	0.813***
	วิชาชีพ/เจ้าหน้าที่เทคนิค/เสมียน		
จำนวนคนทำงาน	จำนวน 50-199 คน เทียบกับ จำนวน 1-49 คน	2.631***	2.574***
ในกิจการ	จำนวน 200 คนขึ้นไป เทียบกับ จำนวน 1-49 คน	1765.971***	4.321***
ความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติ		-0.018 ***	-0.004***
สัดส่วนความจน		-0.08***	-0.101***
รายได้ต่อหัว		2.611***	2.819***
ค่าสถิติ Adjusted R2/ค่าสถิติ F		0.182/70.483	0.219/84.986

จากตารางที่ 3 การประมาณการถดถอยพบว่า แรงงานนอกระบบเพศชายได้รับผลกระทบด้านชั่วโมงการทำงานมากกว่าแรงงานหญิง โดยแรงงานที่มีอายุ 36-59 ได้รับผลกระทบด้านชั่วโมงการทำงานน้อยกว่า อายุ 15-35 ปี และอายุ 60ปีขึ้นไป ในด้านสถานภาพสมรสของแรงงานนอกระบบ แรงงานที่มีสถานภาพโสดได้รับผลกระทบน้อยกว่า สถานภาพสมรสแล้ว หย่าร้าง ม่าย แยกกันอยู่ ในด้านระดับการศึกษาแรงงานนอกระบบที่มีระดับปถมศึกษาหรือต่ำกว่า ได้รับผลกระทบน้อยกว่าแรงงานที่มีระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ในด้านพื้นที่ที่แรงงานนอกระบบอาศัยหรือทำงานอยู่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้รับผลกระทบมากกว่า ภาค

กลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านภาคการผลิต แรงงานนอกระบบที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการได้รับผลกระทบน้อยกว่าภาคเกษตร ในด้านอาชีพของแรงงานนอกระบบ ผู้จัดการ/ผู้ประกอบการวิชาชีพ/เจ้าหน้าที่เทคนิค/เสมียน ได้รับผลกระทบมากกว่า อาชีพอื่น สำหรับจำนวนคนงานในกิจการ จำนวน 1-49 คน ได้รับผลกระทบมากกว่าขนาดกิจการอื่น ในด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของแรงงานนอกระบบ จำนวนสมาชิกมากได้รับผลกระทบมากกว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อย ในด้านความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นมาก แรงงานนอกระบบจะได้รับผลกระทบกระทบด้านชั่วโมงการทำงานน้อย ในด้านสัดส่วนความจนแรงงานที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสัดส่วนความจนน้อยจะได้รับผลกระทบมากกว่าพื้นที่ที่มีสัดส่วนความจนมาก และพื้นที่ที่มีรายได้ต่อหัวมากได้รับผลกระทบในชั่วโมงการทำงานมากกว่าพื้นที่ที่มีรายได้ต่อหัวน้อย

อภิปรายผล

1. ผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีผลต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยแรงงานนอกระบบ จากผลการวิจัยผลกระทบของแรงงานข้ามชาติต่ออัตราค่าจ้างแรงงานนอกระบบ พบว่า ในพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติหนาแน่นส่งผลกระทบต่อด้านบวกต่อแรงงานนอกระบบในภาพรวม โดยจำนวนแรงงานข้ามชาติที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้อัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานนอกระบบเพิ่มขึ้น เนื่องจากแรงงานข้ามชาติมักย้ายถิ่นไปในพื้นที่ที่มีพื้นที่มีมูลค่าเศรษฐกิจสูง หรือรายได้ในพื้นที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bryant & Rukumnuaykit (2013) ที่ศึกษาผลกระทบของตลาดแรงงานจากการย้ายถิ่นเข้ามาของแรงงานข้ามชาติ โยพบว่า พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติมาก เช่นตามเขตชายแดนแรงงานท้องถิ่นจะไม่ได้รับผลกระทบทางลบด้านอัตราค่าจ้าง แรงงานนอกระบบเพศชายจะได้รับผลกระทบมากกว่าแรงงานนอกระบบเพศหญิงเนื่องจากมีช่องว่างของแรงงานเพศชายและเพศหญิงที่มีความแตกต่างในด้านค่าจ้าง (Nimchaiyanan & Osathanakul, 2013) ฉะนั้นเมื่อแรงงานในตลาดแรงงานเพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลกระทบต่อเพศชายมากกว่าเพศหญิง ในอายุของแรงงานที่อยู่ในช่วง 36-59 ปี จะได้รับผลกระทบมากกว่าซึ่งเป็นแรงงานวัยทำงานจึงได้รับผลกระทบมากกว่าแรงงานที่อายุ 15-35 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป ในส่วนของสถานภาพสมรสของแรงงานนอกระบบ สถานภาพโสดจะได้รับผลกระทบด้านค่าจ้างมากกว่าสถานภาพอื่น รวมถึงระดับการศึกษาของแรงงานนอกระบบที่มีการระดับการศึกษาประถมหรือต่ำกว่าจะได้รับผลกระทบด้านค่าจ้างมากกว่าแรงงานที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ngandee & Phutthawong (2013) ซึ่งศึกษาถึงการตัดสินใจเข้าร่วมการทำงานรายได้ และจำนวนชั่วโมงการทำงานของแรงงานไทย โดยแรงงานที่มีสถานภาพสมรส และระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะได้รับรายได้ที่สูงขึ้น โดยแรงงานนอกระบบที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครจะได้รับผลกระทบมากกว่าภูมิภาคอื่น เนื่องจากจำนวนแรงงานนอกระบบจะอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากกว่าภูมิภาคอื่น ภาคการผลิตในภาคการเกษตรจะได้รับผลกระทบในด้านอัตราค่าจ้างมากกว่าภาคการผลิตอื่นเนื่องจากแรงงานภาคเกษตรจะได้รับค่าจ้างน้อยกว่าภาคการผลิตอื่น (Informal Labour Protection Division, 2014) ในด้านสัดส่วนความจนในพื้นที่ที่แรงงานนอกระบบอาศัยอยู่มีสัดส่วนความจนมากจะส่งผลให้แรงงานได้รับผลกระทบมาก

2. สำหรับผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีผลต่อชั่วโมงการทำงานแรงงานนอกระบบ แรงงานนอกระบบมีชั่วโมงการทำงานที่ไม่ชัดเจนไม่มีกำหนดที่แน่นอน โดยแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ทำงาน 40-49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ร้อยละ 43.3 และทำงาน 50 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์ ร้อยละ 21.5 (National Statistical Office, 2019) ซึ่งจากการศึกษาผลกระทบในชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบ พบว่าแรงงานนอกระบบเพศชายจะได้รับผลกระทบในด้านชั่วโมงการทำงานมากกว่าแรงงานนอกระบบเพศหญิง โดยเฉพาะแรงงานเพศชายที่สมรสแล้ว มีระดับการศึกษาสูงและอายุระหว่าง 15-35 ปี เนื่องจากแรงงานเพศชายที่สมรสแล้วระดับการศึกษาสูงและอายุระหว่าง 15-35 ปี มีจำนวนชั่วโมงในการทำงานมากกว่าขึ้นเพศหญิง (Ngandee & Phutthawong, 2013) ฉะนั้นจึงส่งผลให้แรงงานนอกระบบเพศชายได้รับผลกระทบมากกว่า ในอาชีพของแรงงานนอกระบบที่ได้รับผลกระทบมากจะเป็นอาชีพที่ทำงานในภาคเกษตร ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักร และพนักงานที่ทำงานด้านบริการ เช่น ผู้ทำการผลิตที่บ้าน ลูกจ้างทำงานบ้าน ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ผู้ขับขีรถจักรยานยนต์รับจ้าง เป็นต้น แรงงานนอกระบบดังกล่าวต้องเพิ่มชั่วโมงการทำงานเพื่อให้ได้รายได้เพิ่มมากขึ้น (Reed et al., 2017) โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบที่อยู่ในภาคเกษตรซึ่งเป็นภาคการผลิตที่ใช้กำลังแรงงานในการผลิตจำนวนมาก ฉะนั้นเมื่อจำนวนแรงงานในตลาดแรงงานมากขึ้นจึงทำให้แรงงานในภาคเกษตรได้รับผลกระทบในด้านชั่วโมงการทำงานมากกว่าภาคการผลิตอื่น โดยแรงงานในภาคเกษตรเมื่อถึงช่วงเวลาเพาะปลูกหรือเก็บเกี่ยวในแต่ละปีจะต้องทำงานติดต่อกันหลายวัน (Jongmuenwai, 2011) โดยใน 1 สัปดาห์จะไม่มีวันหยุด มีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานและทำงานต่อเนื่องทุกวัน (Informal Labour Protection Division, 2017) เพื่อให้ทันต่อการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยวและจำหน่าย และแรงงานนอกระบบอยู่ในพื้นที่ที่มีรายได้ต่อหัว (per capita) สูง สัดส่วนความจนน้อย จะดึงดูดให้แรงงานย้ายเข้าไปมาก (Kulkolkarn, 2010; International Labor Organization, 2022) ทำให้ความหนาแน่นในตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีการจ้างงานน้อยลง เนื่องจากอุปทานในตลาดแรงงานมีจำนวนมากขึ้นส่งผลให้เกิดอัตราการว่างงาน และมีชั่วโมงการทำงานที่ปรับตัวลดลง (Office Of The National Economic And Social Development Council, 2020) ดังนั้นความหนาแน่นของแรงงานในพื้นที่จึงมากขึ้นและนำมาซึ่งความสัมพันธ์ในชั่วโมงการทำงานในทิศทางที่ตรงกันข้าม

สรุปผล

จากผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติมีผลต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานนอกระบบในทิศทางเดียวกัน โดยในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติมากแรงงานนอกระบบจะได้รับอัตราค่าจ้างเฉลี่ยมาก เพศชายที่มีอายุ ระหว่าง 36-59 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมหรือต่ำกว่า ทำงานอยู่ในภาคเกษตร และอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสัดส่วนความจน จะได้รับผลกระทบด้านอัตราค่าจ้างเฉลี่ยมากทั้งในปี 2558 และ 2562 และในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติมีความสัมพันธ์กับชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบในทิศทางตรงกันข้าม โดยพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติมากชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบจะลดลง โดยเพศชายที่มีสถานภาพสมรสแล้ว อายุระหว่าง 15-35 ปี มีระดับการศึกษาที่มากกว่าระดับประถมหรือต่ำกว่า มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนมาก ทำงานอยู่ในภาคเกษตร และพื้นที่ที่มีสัดส่วนความจนมาก จะได้รับผลกระทบมากในด้านชั่วโมงการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

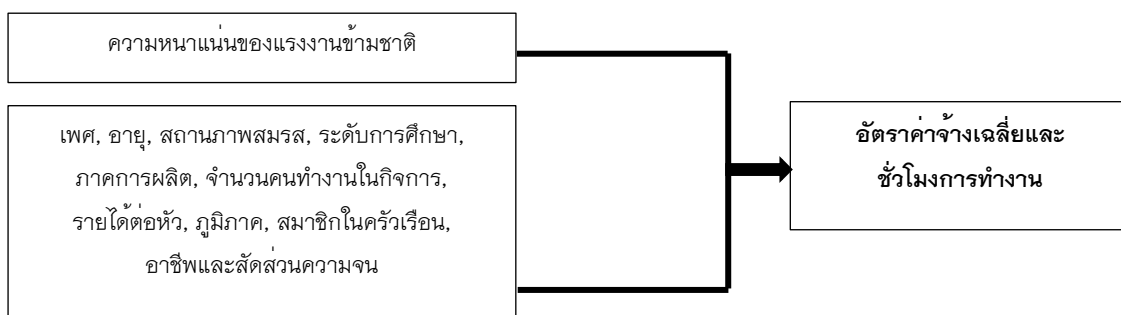
จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าผลกระทบแรงงานข้ามชาติส่งผลต่ออัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานนอกระบบที่ลดลง และชั่วโมงการทำงานลดลง โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีความเปราะบาง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนโยบายส่งเสริมแรงงานนอกระบบให้เข้าสู่ในระบบเพื่อให้เข้าถึงสวัสดิการได้มากขึ้น เพิ่มสวัสดิการในการทำงาน ส่งเสริมการเพิ่มทักษะให้แรงงานนอกระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการศึกษาผลกระทบทางด้านสุขภาพ สังคมและสวัสดิการ ในการทำงานในทุกภาคการผลิต
- 2.2 ศึกษาความสำคัญของแรงงานนอกระบบต่อระบบเศรษฐกิจนอกระบบ และแนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แรงงานนอกระบบ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติมีผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างในด้านบวก คือ พื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติหนาแน่นแรงงานนอกระบบจะได้รับอัตราค่าจ้างเพิ่มขึ้น เนื่องจากพื้นที่ที่มีมูลค่าเศรษฐกิจสูงจะดึงดูดแรงงานย้ายเข้าไปทำงาน แต่จะเกิดขึ้นกับแรงงานที่มีระดับการศึกษาที่สูง อายุระหว่าง 36-59 ปี แต่หากแรงงานนอกระบบมีระดับการศึกษาประถมหรือต่ำกว่า และทำงานอยู่ในภาคเกษตร ผลกระทบด้านอัตราค่าจ้างจะลดลง และแรงงานนอกระบบโดยส่วนใหญ่จะได้รับค่าจ้างต่ำและค่าจ้างที่ไม่แน่นอน ในบางกิจการแรงงานนอกระบบจะได้รับค่าจ้างเป็นรายชั่วโมงหรือรายวันไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ซึ่งมีความเปราะบางและเป็นแรงงานกลุ่มแรกที่จะถูกเลิกจ้าง ในด้านชั่วโมงการทำงานของแรงงานนอกระบบจะลดลงหากทำงานอยู่ในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติมาก โดยเฉพาะเพศชาย ที่มีอายุระหว่าง 15-35 ปี มีสถานภาพสมรส ที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตร และทำงานอยู่ในพื้นที่ที่มีสัดส่วนความจนมาก ซึ่งส่งผลให้แรงงานนอกระบบมีรายได้น้อยลง ฉะนั้นแรงงานนอกจึงจำเป็นต้องเพิ่มชั่วโมงการทำงานมากขึ้นทำให้เกิดความเหนื่อยล้าจากการทำงาน ทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายและเจ็บป่วยต่อสุขภาพของแรงงานนอกระบบ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้

References

- Borjas, G.J. (2005). Native Internal Migration and the Labor Market Impact of Immigration. *The Journal of Human Resources*, 419(2), 223–258. <https://scholar.harvard.edu/files/gborjas/files/jhr2006.pdf>
- Bratsberg, B., & Raam, O. (2012). Immigration and Wages: Evidence from Construction. *The Economic Journal*, 122, 1177–1205. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2012.02540.x>
- Bryant, J., & Rukumnuaykit, P. (2013). The Labour Market Impacts of Immigration to Developing Countries: Evidence from a Registration Campaign in Thailand. *The Journal of Development Studies*, 49(6), 785–800. <https://doi.org/10.1080/00220388.2012.720367>
- Card, D. (2001). Immigrant Inflows, Native Outflows, and the Local Market Impacts of Higher Immigration. *Journal of Labor Economics*, 19(1), 22–64. <https://doi.org/10.1086/209979>
- Delgado–Prieto, L. (2021). *Immigration, Wages, and Employment under Informal Labor Markets* [Research reports, Universidad Carlos III de Madrid].
- Dustmann, C., Schönberg, U., & Stuhler, J. (2016). The Impact of Immigration: Why Do Studies Reach Such Different Results?. *Journal of Economic Perspectives*, 30(4), 31–46.
- Foreign Workers Administration Office. (2019). *Migrant Situation Report*. Department of Employment.
- Freitas, D. (1991). *Inequality at Work: Hispanics in the U.S. Labor Force*. Oxford University Press.
- Good, M. (2013). Do immigrant outflows lead to native inflows? An empirical analysis of the migratory responses to US state immigration legislation. *Applied Economics*, 45(30), 4275–4297. DOI: 10.1080/00036846.2013.786802
- Informal Labour Protection Division. (2014). *Knowledge of Labor Protection in Agriculture*. Ministry of Labour.
- Informal Labour Protection Division. (2017). *Knowledge of Labor Protection in Agriculture*. Ministry of Labour.
- Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. (2013). *Effects Of Migrant Workers on The Economy And Society in Thailand*. Chulalongkorn University.

- International Labor Organization. (2022). Working and Employment Conditions in the Agriculture Sector in Thailand: A Survey of Migrants Working on Thai Sugarcane, Rubber, Oil–Palm and Maize Farms. *Research and Publications*.
- Jongmuenwai, S. (2011). *Safety and Health Protection for The Informal Sector: A study of Agricultural Workers*[Master’s Thesis, Dhurakij Pundit University].
- Kulkolkarn, K., & Potipiti, T. (2007). Migration, Wages and Unemployment in Thailand. *Chulalongkorn Journal of Economics*, 19(1), 1–22. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saje/article/view/100212/77863>
- Kulkolkarn, K. (2010). The impacts of immigration on internal migration and industry composition in Thailand. *Thammasat Economic Journal*, 28(4), 29–61. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/TER/article/view/137382/102267>
- National Statistical Office. (2019). *The Informal Employment Survey*. National Statistical Office.
- Ngandee, N., & Phutthawong. R. (2013). Labor Force Participation, Income, And Working Hour Of Thai Labors. *CMU. Journal Of Economics*, 17(1), 21–42. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CMJE/article/view/61054/50304>
- Nimchaiyanan, C., & Osathanankul. R. (2013). Gender wage discrimination in various regions of Thai labor market. *CMU Journal of Economics*, 17(1), 43–71. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CMJE/article/view/61138/50380>
- Office of The National Economic and Social Development Council. (2020). *Poverty and Inequality Report 2020*. Office of The National Economic and Social Development Council. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=11972
- Pedace, R. (2006). Immigration, Labor Market Mobility, and the Earnings of Native–Born Workers. *American Journal of Economics and Sociology*, 65(2), 313–346. <https://doi.org/10.1111/j.1536-7150.2006.00453.x>
- Reed, S.O., Ogando, A.C., Tulaphan, S.T., Samantrakul, C., & Towakulpanich, P. (2017). *Informal Workers in Bangkok, Thailand: Scan of Four Occupational Sectors*. WIEGO and Home Net Thailand. <https://www.wiego.org/sites/default/files/resources/files/Reed-Infomal-Workers-Bangkok-Thailand-Four-Sectors-Eng.pdf>
-

- Ricardo, D. (1817). *On the Principles of Political Economy and Taxation* (3rd ed.). Batoche Books.
- Russell-Jenkins, J. (2013). *What Is the Effect of Immigration on Wages in The United States? A Reexamination of Borjas' Education-Experience Fixed-Effects Model* [Master's Thesis, Georgetown University].
- Sae Tang, C. (2013). *A Solution to the Problem of Shortage of Skilled and Unskilled Labor in the Thai Construction Industry* [Research papers, National Defence College].
- Thailand Development Research Institute (TDRI). (2010, September). *The Impact of Employing Thai Migrant Workers Under the Era Proof of Nationality*. TDRI report, 86. <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/09/wb86.pdf>